

Първа помощ при рани

(прогимназиален курс)

Съставител:

Силвия Русинова, Любка Петрова, Рая Стоилова и Янка Трайкова

Определение за рани

✓ Раната представлява травматично увреждане, при което е нарушена целостта на покривните тъкани (кожа, лигавици) и на подлежащите тъкани.

✓ Раните могат да бъдат причинени от различни механични (порезни, контузни, разкъсни, огнестрелни, ухапвания и ужилвания), физични (изгаряния, измръзвания), или химични агенти (химически изгаряния).

✓ Основни опасности за организма представляват голямата кръвозагуба при нараняване на кръвоносни съдове, както и евентуалната инфекция. Ако не се вземат необходимите мерки за да се защити организма, двата фактора могат да доведат до шок.

- ✓ При оказване на **първа помощ** при различните видове наранявания трябва да се спазват следните **обща правила**:
- ✓ Да не се бърка с пръсти в раната и да не се вадят чужди тела.
- ✓ Преди налагане на превръзката ръцете да се измият с вода и сапун.
- ✓ Да се използват чисти (стерилни) превързочни материали.

При увреждане на големи или **много кръвоснабдени съдове** за кратко време организмът може да загуби значителни количества кръв, което да доведе до бързо влошаване на общото състояние на пострадалия. Животоспасяваща мярка е спирането на силното кръвотечение. Когато кръвта изтича навън от органите - това е външен кръвоизлив, а когато изтича вътре в телесна кухина – вътрешен.

→ В зависимост от вида на наранения кръвоносен съд се различават няколко вида кръвотечения:

1. Артериални - когато е нарушена целостта на артериален кръвоносен съд. При тяхното разкъсване кръвта изтича на тласъци в съответствие с ударите на сърцето. Има яркочервен цвят поради наличието на повече кислород. При тях бързината на кръвоизлива е най-голяма, затова са и най-опасни,

2. Венозни - когато е нарушена целостта на вена. Изтичането на кръвта при разкъсване на вена става равномерно. Кръвта има тъмно червен цвят.

3. Капилярни - при нарушаване целостта на капиляри, При тяхното нарушаване кръвта изтича на капки - тя "сълзи". Получават се при повърхностни наранявания

Основните признаци на кръвозагубата са; слабост, притъмняване пред очите, световъртеж, жажда, понякога прозяване, бледост, изстиване на крайниците, отслабване и ускоряване на пулса, замъгляване на съзнанието.

Малки рани

- ✓ При малки рани, обикновено кръвотечението е слабо и не представлява непосредствена опасност за живота и здравето на човека.
- ✓ По-сериозен проблем може да възникне при инфектиране на замърсена рана, което да доведе до състояние на обща инфекция на целия организъм и шок.

Признаци и първа помощ при МАЛКИ РАНИ

Признаци при МАЛКИ РАНИ

- ✓ разкъсана кожа и подкожни тъкани, кръвотечение, почервяване и/или посиняване на мястото на нараняването, болка.

Първа помощ при МАЛКИ РАНИ

- ✓ постави пострадалия да седне в удобна поза;
- ✓ постави предпазни ръкавици и пази раната от замърсяване;
- ✓ почисти повърхността около раната с почистващ разтвор за рани;
- ✓ постави защитна лепенка или [превръзка](#) така, че раната да остане недостъпна за микроби от външната среда;
- ✓ периодично проверявай за признаци на инфекция;
- ✓ при усложнения, потърси лекарска помощ.

➔ При малки рани, обикновено кръвотечението е слабо и не представлява непосредствена опасност за живота и здравето на човека. По-сериозен проблем може да възникне при инфектиране на замърсена рана, което да доведе до състояние на обща инфекция на целия организъм и шок.

Първа помощ при СИЛНО КРЪВОТЕЧЕНИЕ

- ✓ накарай пострадалия да притисне силно раната си с ръка;
- ✓ постави предпазни ръкавици;
- ✓ притисни раната с ръка и повдигни наранения крайник по-високо от нивото на сърцето;
- ✓ сложи пострадалия да легне;
- ✓ направи компресивна превръзка върху раната с марля, тампон и бинт или триъгълна кърпа или използвай [готова компресивна превръзка](#);
- ✓ повдигни двата крака на пострадалия на около две педи височина;
- ✓ завий пострадалия с одеало и разхлаби стегнатите дрехите, колани, връзки;
- ✓ **незабавно позвъни на телефон 112!**

Първа помощ при НАРАНЯВАНИЯ включва:

✓ **Обработване на раната**

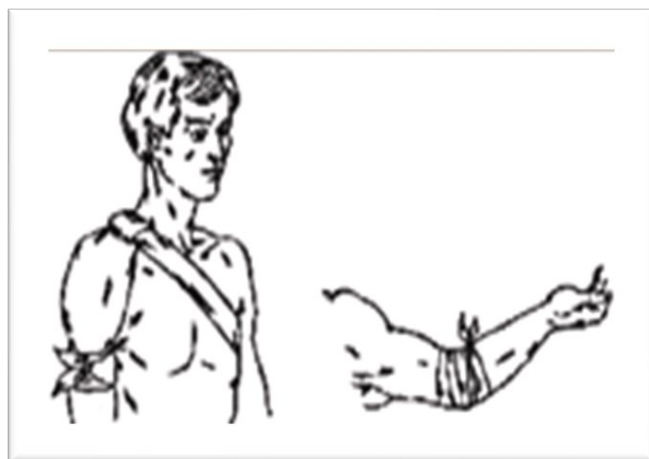
- ✓ Обработката на раната се състои от: промиване с вода и сапун; върху раната се поставят стерилна марля; превръзката се извършва с левкопласт и бинт; при повърхностни или слабо кървящи рани може да се постави анкерпласт и марля, като почистването на полето около раната е задължително.

✓ **Превързване на раната**

- ✓ Превръзката трябва да е плътна, но да не притиска силно превързаната част. За тази цел с едната ръка се държи краят на бинта, а с другата - самия бинт. Навиването на бинта се извършва от ляво на дясно, като се започва от по-тънката част на тялото или крайника и се отива към по-дебелата. Ходовете на бинта могат да бъдат кръгови, спирални или кръстосани.

Основни техники за превързване с триъгълна кърпа

Използвана литература:

- ✓ <https://bg.hydroponicsbc.com/5976-how-to-treat-a-wound.html>
- ✓ <https://lifestyle.bg/tendencies/ranite-lepenkite-i-edna-nova-tehnologiya-za-po-barzo-zarastvane.html>
- ✓ <https://firstaidbg.com/наръчник-по-първа-помощ>
- ✓ <https://hinko.org/hinko/Downloads/01/I-10.pdf>